

Verslag van de Thema bijeenkomst “Een klimaat robuust Geuldal”

Georganiseerd door de leden commissie Limburg en De Kempen van Natuurmonumenten

Datum: zondag 19 september 2021

Aanwezig: 38 deelnemers en 4 leden van de Ledencommissie: Ruud Derks, Jeannette Hommes, Sander Nijssen en Jos Weijs.

Inleider en excursie leider: Andre Hassink, projectmanager Portfolio team Zuid van NM

De deelnemers werden van harte welkom geheten op de **binnenplaats van de Volmolen in Epen**. Dit is de eerste bijeenkomst op locatie sinds Corona. Voordat Andre Hassink met de ruim 4 kilometer lange excursie door het Geuldal start geeft hij eerst een inleiding. Het Geuldal wordt beheerd door verschillende eigenaren: Staatsbosbeheer, Stichting Limburgs Landschap, Natuurmonumenten en particulieren zoals boeren. Uiteraard worden de activiteiten op elkaar afgestemd. De Geul start op de grens van België en Duitsland. 80% van het water van de Geul komt uit België.

Het Geuldal is een watermolengebied. Andre legt de problematiek van vernatting en verdroging uit en de genomen en te nemen maatregelen door alle betrokkenen in het gebied. Deze staan beschreven in de flyer “Een klimaat robuust Geuldal” die iedereen heeft ontvangen bij de bevestiging van deelname aan deze bijeenkomst of bij bericht van plaatsing op de wachtlijst. Tijdens de excursie heeft Andre Hassink op 6 plekken in het gebied een toelichting gegeven van maatregelen die genomen zijn en of worden. Deze staan genummerd in de plattegrond hieronder en worden vervolgens beschreven.

Voordat we op pad gingen gaf Paul Wijenberg, boswachter Communicatie en Beleven van de Beheereenheid Zuid Limburg van NM nog 2 tips:

Jochem in de Wolken is een natuurserie voor het hele gezin met mooie beelden van grote hoogtes. De EO hoopt dat deze serie bijdraagt aan bewustwording over de waarde van natuurgebieden in ons land. Vanuit vogelperspectief neemt Jochem Myjer de kijker vol enthousiasme mee in zijn verwondering over de schoonheid en diversiteit van Friesland en het Waddengebied, de Biesbosch, de Veluwe en het Limburgse Geuldal. Jochem in de Wolken is te zien vanaf vrijdag 15 oktober om 21.30 uur bij de EO op NPO 1.

Het is nu nog niet bekend welke van de 4 afleveringen aandacht besteed aan de ballonvaart over het Geuldal / Zuid-Limburg. <https://youtu.be/1SLiyhhAqCs>

Verkiezing boom van het jaar : *Stem op de Limburgse nominatie(De linde op nummer 6) via <https://www.deboomvanhetjaar.nl/stem-op-uw-boom> . De prachtige Maasnielse “Boom van Mijnheer Pastoor” staat nu al stevig in de Top3. (Op het moment van schrijven zelfs op 1!) Stem mee om de Limburgse winst binnen te halen! Is een reclamevrije actie.*

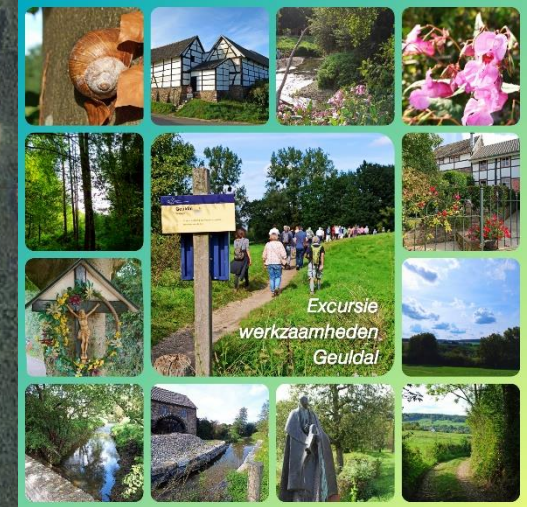
Nog 3 wandel tips voor degene die nog meer van het Geuldal wil zien: <https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/geuldal/route/dwars-door-het-geuldal> deze pakt net een randje van het excursiegebied.

De andere twee in de buurt gaan door het drukst belopen gedeelte tussen Volmolen en Heimansgroeve / Cottessen

(<https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/geuldal/route/geuldal-ommetje-voor-de-smartphone>) of bestrijkt het mooiste wandelgedeelte

: <https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/geuldal/route/heimansroute-voor-de-smartphone> . Maar deze laatste is de langste (11km) en heeft minder raakvlak met het hoofdthema klimaatbuffer. Deze route loopt bijv. over de andere helling van het Geuldal met Bovenste Bos / Onderste Bos.

Ze staan in de Route App van NM en gratis te downloaden voor NM leden.

Kaartje Klimaat robuust Geuldal wandelroute 19 september 2021

Inzet: Foto impressie van de excursie: Michel Blume

Klimaatontwikkeling en het Geuldal

Algemeen:

Het Geuldal is een erosielandschap mede gevormd door de vele bronnen. Het Geuldal verdroogt nog steeds ondanks de heftigere regens. Modern landgebruik, versnelde klimaatontwikkeling en de verantwoordelijkheid afschuiven voor het voorkomen van overlast op de overheden staan door het recente hoogwater 'in de picture'. Een overstroming is niet te voorkomen met technische middelen. Alleen wanneer alle grondgebruikers bijdragen en technische maatregelen worden genomen kan de grootste bijdrage aan het verkleinen van (maatschappelijke) risico's worden geleverd. Natuurmonumenten zet daar op in.

Excursiepunt 1: De Volmolen ligt op deze plek omdat hier stuwing goed mogelijk was. Het hoogwater heeft hier ondanks de bescherming (verhoogde ringdijk) toch schade opgeleverd. Hoogwaters horen ook bij een watermolenlandschap maar de heftigheid daarvan neemt snel toe. Het watermolenlandschap moet naar een nieuwe fase met een robuuster inrichting en landschap.

Excursiepunt 2: Op de helling is landgebruik van doorslaggevende betekenis, boeren en natuurbeschermers moeten stuk voor stuk hun terrein zo inrichten dat het water wordt vastgehouden waar het valt.

Excursiepunt 3: Het water begint, vooral in holle wegen, ook al vanuit de kern van bossen af te stromen. Vaak kan het water uit deze holle wegen in de bossen nog worden afgeleid en kan het gebruik ook zo worden ingericht dat het opnemend vermogen van het bos voor water wordt gestimuleerd.

Excursiepunt 4: Hier ligt de Klitserbeek, van brongebied tot aan Geul als natuurgebied. Het brongebied is model voor het maximaal vasthouden van water door veel beplanting langs de waterstroom, moeras in de bronzones en ruw gras/kruiden/struweel ter weerszijden. Zodat het water maximaal wordt vastgehouden en kan infiltreren. Inzet van begrazers heeft als functie bodemvariatie en ontwikkeling van bodemleven te stimuleren.

Excursiepunt 5: Staatsbosbeheer en NM proberen hier veel landschapselementen op de helling aan te brengen (waaronder graften) om het water langer vast te houden en meer biodiversiteit te creëren. Een bloemrijk en soortenrijk grasland wordt nagestreefd voor een beter bodemleven.

Excursiepunt 6: Langs de Geul ligt ook veel drainage; op plekken van NM waar deze verwijderd is ontstaat ruiger terrein met moeras. In de toekomst is rekening te houden met een ander beeld van de Geul door deze verruiging. Ingeschat wordt dat een robuust Geullandschap ook bestaat uit 'alluviaal bos', kleine natte hooilanden en ruigtes. In deze beekdaloverstromingsvlakten zijn dan de monumentale watermolens de ontvangstplekken voor het bezoek.

Bronnen:

Rapport WNF: https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?utm_source=newsletter&utm_medium=e-mail&utm_campaign=user-mailing&msg=28102;

Voorbeeld Ark: <https://www.ark.eu/nieuws/2021/geul-en-gulp-temmen-met-ruimte-en-natuur>

Kans op hoogwater: <https://www.h2owaternetwerk.nl/h2o-actueel/onderzoek-door-klimaatverandering-grotere-kans-op-hevige-regenval-zoals-in-juli>

Visie NM op het Geuldal: meegestuurd bij bevestiging of bij plaatsing op de wqchtlijst. Flyer "een klimaatrobuust Geuldal"

Met vriendelijke groet, Jeannette Hommes, secretaris ledencommissie Limburg en De Kempen

